

VEDLEGG 3

Konsekvensutredning

REGIONAL VANNFORVALTNINGSPLAN 2022 - 2027

AGDER VANNREGION

Innhold

Innledning.....	1
1 Innhold i konsekvensvurderingen	2
2 Sammendrag	3
3 Vurdering av vesentlig virkninger av planen for miljø og samfunn.....	4
4 Vurdering av alternativer og hvordan vurderingene ble gjennomført	7
5 Betydning av vannforvaltningsplanen for sektorer som skal gjennomføre tiltak.....	8

Innledning

Denne konsekvensutredningen beskriver konsekvenser av regional vannforvaltningsplan med tiltaksprogram på et overordnet nivå, for ulike sektorer og påvirkningstyper. I hovedsak ligger miljømålene til grunn for vurderingene. Miljømålene er understøttet av tiltakene i tiltaksprogrammet, men her er det en viss avstand eller «gap».

I en del tilfeller er miljømålene mer ambisiøse enn tiltakene skulle tilsi, antakelig burde unntak etter § 9 og § 10 i vannforskriften blitt brukt i større omfang. I praksis er derfor miljømålene gjort ut fra miljømålene og tiltakene i tiltaksprogrammet.

Konsekvensutredningen har størst fokus på konsekvenser for vannmiljø, men i tilfeller der det er mulig, relevant eller hensiktsmessig, er også konsekvenser for andre temaer beskrevet. For å oppsummere hovedtrekkene kan man si at: Det nødvendige vannforvaltningsarbeidet vil kreve store ressurser til saksbehandling og oppfølging, samt investerings- og driftskostnader.

1 Innhold i konsekvensvurderingen

- a) En oversikt over vannforvaltningsplanens innhold og formål, og sammenhengen med andre relevante planer (Beskrevet i vannforvaltningsplanen kap. 1.1).
- b) Dagens miljøtilstand og forventet vider utvikling av denne dersom vannforvaltningsplanen ikke gjennomføres (beskrevet i vannforvaltningsplanen vedlegg 1).
- c) Miljøforholdene i områdene som blir vesentlig påvirket av vannforvaltningsplanen (beskrevet i vannforvaltningsplanen kap. 2).
- d) Eksisterende miljøproblemer av betydning for vannforvaltningsplanen, og særlig i beskyttede områder (beskrevet i vannforvaltningsplanen kap. 2.1).
- e) Miljømål etter EUs rammedirektiv for vann som har betydning for vannforvaltningsplanen, og hvordan disse er lagt til grunn i planarbeidet (beskrevet i vannforvaltningsplanen kap. 2.2).
- f) Forventede vesentlige virkninger av planen på miljø og sammenheng mellom disse temaene (KU Kap.3):
 - Naturmangfold, fauna og flora
 - Jord, luft, vann og klima
 - Nasjonale og internasjonale miljømål
 - Økosystemtjenester
 - Befolkning og folkehelse
 - Følgen av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning og flom
 - Beredskap og ulykkesrisiko
 - Kulturminner og landskap
 - Materielle verdier
- g) Tiltak foreslått for å forhindre, redusere og så langt som mulig avbøte enhver vesentlig negativ miljøeffekt som følge av vannforvaltningsplanen (vannforvaltningsplanens tiltaksprogram).
- h) En beskrivelse av alternativene og hvordan vurderingen ble gjennomført (inkludert utfordringer med å sammenstille nødvendige informasjon) (KU kap.4).
- i) En beskrivelse av planlagt overvåking av virkningene av vannforvaltningsplanen (vannforvaltningsplanen kap 1.3 og vedlegg 4).
- j) En beskrivelse av betydningen av vannforvaltningsplanen for de sektorene som står bak de mest vesentlige påvirkningene på vannmiljøet, og vil måtte følges opp med gjennomføring av de mest omfattende miljøtiltakene (KU kap. 5).
- k) En folkelig (ikke-teknisk) sammendrag av punktene over (KU kap. 2).

Punktene over som er dekket andre steder i vannforvaltningsplanen eller tiltaksprogrammet er ikke gjengitt i denne konsekvensanalysen. Det er henvist til relevante kapitler og kan leses der. Punkter over som ikke kommer fram i vannforvaltningsplanen eller tiltaksprogrammet er beskrevet i de kommende underkapitlene.

2 Sammendrag

I denne konsekvensutredningen beskrives konsekvenser av regionalt vannforvaltningsplan med tiltaksprogram på et overordnet nivå, for ulike sektorer og påvirkningstyper. I hovedsak legges miljømålene til grunn for vurderingene. Miljømålene er til dels understøttet av tiltakene i tiltaksprogrammet. Det er størst fokus på konsekvenser for vannmiljø, men i tilfeller der det er mulig, hensiktsmessig eller relevant, er også konsekvenser for andre temaer beskrevet. Hovedtrekkene oppsummeres under:

- Dersom planen gjennomføres slik miljømålene legger opp til, vil mange vannforekomster oppnå bedre miljøtilstand i løpet av planperioden.
- Konsekvensene knyttet til naturmangfold, flora og fauna vil også være positive. Det forventes økt naturmangfold i vann. Ved flere vassdrag er det foreslått planting av kantvegetasjon, som vil ha en stor positiv effekt for naturmangfold også på land.
- Måloppnåelse forutsetter at kommuner og andre sektormyndigheter, samt privatpersoner og frivillige, gjennomfører en rekke miljøforbedrende tiltak.
- Dette vil kreve store ressurser til saksbehandling og oppfølging, samt store investerings- og driftskostnader.
- Fastsatte miljømål for jordbrukspåvirkede vannforekomster er ambisiøse, og legger til grunn en rekke tiltak i landbruket for å bl.a. redusere overflateavrenning fra jordbruket. Dette kan ha negative konsekvenser for matproduksjonen.
- Miljømålene for vannkraft-påvirkede vassdrag legger opp til at det kan gjennomføres tiltak som reduserer kraftutbyttet.
- Restaurering og reetablering av vassdrag og vassdragsnær natur vil forbedre miljøtilstanden i vannforekomster og ha positive konsekvenser for naturmangfold og økosystemtjenester som f.eks. fordøying, infiltrasjon og naturlig flomdemping.
- Miljømål legger til grunn tiltak for å redusere forurensende utslipp, både av næringsalter og miljøgifter. Tiltak innenfor avløp og landbruk vil også redusere utslipp av f.eks. tarmbakterier. Vassdragsrestaurerende tiltak kan ha en positiv effekt på rekreasjon, fiskeinteresser og naturopplevelser. På sikt kan tiltak mot forurenset sediment gi færre kostholdsrestriksjoner i kystområder. Det forventes positive konsekvenser på befolkning- og folkehelse.

3 Vurdering av vesentlige virkninger av planen for miljø og samfunn

Konsekvenser av miljømål og foreslåtte tiltak er beskrevet for hver sektor/påvirkning i tabell 2. Hovedfokuset i tabellen er på konsekvenser for vannmiljø, men der det er mulig, hensiktsmessig eller relevant, er også konsekvenser for følgende tema vurdert:

- Naturmangfold, fauna og flora
- Jord, luft, vann og klima
- Nasjonale og internasjonale miljømål
- Økosystemtjenester
- Befolkning og folkehelse
- Følgen av klimaendringer, herunder risiko ved havnivåstigning og flom
- Beredskap og ulykkesrisiko
- Kulturminner og landskap
- Materielle verdier

For å tydeliggjøre konsekvensene for disse temaene i mer kjent KU-oppsett enn det som tilbys i tabell 2, oppsummeres konsekvensene for tema ved miljøtiltak i utvalgte sektorer i tabell 1. Det er lagt til grunn tre konsekvensklasser for denne analysen:

- **Grønn**: Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser eller konflikter innen vurderingstemaet.
- **Gul**: Moderat (middels) negativ kjent konsekvens, eller mulig konflikt som må kontrolleres nærmere ved gjennomføring av tiltak.
- **Rød**: klar negativ kjent konsekvens eller sterk konflikt innenfor vurderingstemaet

Konsekvenser av miljømål og tiltak innenfor sektor										
	Vannkraft og flomvern	Samferdsel	Sur nedbør	Avløp	Landbruk	Industri og gruver	Akvakultur	Fremmede arter	Drikkevann	Overvann
Naturmangfold, fauna og flora										
Jord, luft, vann og klima	Produksjon av fornybar kraft kan reduseres									
Nasjonale og internasjonale miljømål										
Økosystemtjenester										
Befolkning og folkehelse										
Følgen av klimaendringer, herunder risiko ved havnivå-stigning og flom	Ved restriksjoner knyttet til regulering kan muligheten for flomdemping reduseres									
Beredskap og ulykkesrisiko	Ved restriksjoner knyttet til regulering kan muligheten for flomdemping reduseres	Potensiell negativ effekt ved redusert salting, men dette vil ivaretas ved planlegging av tiltak								
Kulturminner/landskap										
Materielle verdier	Krafttap	Til dels høye investeringskostnader		Økte kostnader, investering og drift	Potensielt tap av matproduksjon	Økte kostnader for bedrifter	Mulig begrensninger på vekst, men bærekraftig positivt for økonomi	Økte kostnader, investering og drift		Økte kostnader, investering og drift

Konsekvenser av miljømål og tiltak for vannforvaltningsplanen samlet	
	Samlet vurdering
Naturmangfold, fauna og flora	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Jord, luft, vann og klima	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Nasjonale og internasjonale miljømål	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Økosystemtjenester	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Befolkning og folkehelse	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Følgen av klimaendringer, herunder risiko ved havnivå-stigning og flom	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Beredskap og ulykkesrisiko	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Kulturminner/landskap	Positive eller ingen kjente vesentlige negative konsekvenser.
Materielle verdier	Gjennomføring av planen vil gi økte kostnader for sektormyndigheter og samfunn

4 Vurdering av alternativer og hvordan vurderingene ble gjennomført

Sektormyndighetene har bidratt med kortfattede beskrivelser og vurderinger for tema(er) innen eget ansvarsområde(r). Utfordringen med denne metodikken er at de ulike sektormyndigheter har tolket de ulike alternativene noe ulikt. Noen har fokusert mer på hvilke tiltak som er planlagt i stedet for å gi en vurdering av hva det konkrete tiltaket vil medføre. For temaer hvor ingen sektormyndigheter har bidratt, har vannregionen skrevet utredningen.

Vurderingene er gjort på overordnet vannregionnivå og har ikke utløst nye utredninger. I forskrift om konsekvensutredninger § 19 framgår det at en konsekvensutredning skal redegjøre for alternativer, og at sammenligning av virkninger for miljø og samfunn av de ulike alternativene skal fremgå. Tre alternativer har blitt vurdert i denne konsekvensutredningen:

Alternativ 0 («business as usual»): Dagens miljøtilstand og forventet videre utvikling dersom det ikke gjennomføres nye tiltak eller miljøforbedringer ut over dagens nivå. Vanlig forvaltnings-praksis videreføres og tiltak fastsatt i andre planer (f.eks. nasjonal plan for opprydding i forurenset sediment) gjennomføres. Forventet effekt av pågående negative trender og klimaendringer mot 2027 må vurderes inn.

Alternativ 1 («maksimum»): Oppfylle alle vannforskriftens miljømål i 2027 (god økologisk tilstand eller godt økologisk potensial for SMVF'er), uten budsjett- eller kapasitetsmessige begrensninger, og uten bruk av unntak etter vannforskriftens | 9 (utsatt frist) og | 10 (mindre strenge miljømål). Dette passer godt inn med vannforskriftens framgangsmåte, der man først skal foreslå alle nødvendige tiltak for å tette gapet mellom dagens tilstand og miljømålet, før vurdering av bruk av unntak.

Alternativ 2 («realistisk»): Unntak (§ 9 og § 19) brukes der tiltak ikke kan gjennomføres innen fristen av tekniske årsaker, fordi de er uforholdsmessig kostnadskrevende, eller når det er slike naturforhold at forbedring innen fristen ikke er mulig. Alternativet omfatter altså kun prioriterte, gjennomførbare og kostnadseffektive tiltak for perioden 2022 – 2027.

5 Betydning av vannforvaltningsplanen for sektorer som skal gjennomføre tiltak

Sektormyndighetene har bidratt med kortfattede beskrivelser og vurderinger for temaer som angår egen ansvarsområde(r). Vurderingene er gjort på et overordnet vannregionnivå og har ikke utløst nye utredninger.

Tabellen er bygd opp etter strukturer i det regionale tiltaksprogrammet som er knyttet til den regionale planen for vannforvaltning i Agder vannregion 2022 – 2027.

Tabell 1: Betydningen av vannforvaltningsplanen for sektorer som skal gjennomføre tiltak. Tabellen er bygd opp etter strukturen malen til tiltaksprogram knyttet til de regionale vannforvaltningsplanene 2022-2027.

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Vannkraft (Vannføring, vandrings- og spredningsveier i vassdrag. fysiske forhold i vannforekomster/vassdrag)		
Vannføring		
<p>Miljødirektoratet: Pålegg om undersøkelser og tiltak gjennomføres med utgangspunkt i etablerte verdikriterier for prioritering av bestander/vassdrag. Disse kriteriene er uavhengige av fastsatte miljømål etter vannforskriften, og inkluderer nasjonale laksevassdrag, vassdrag med bestander av sårbare/truede arter (eks. elvemusling og ål), og vassdrag med særlig verdifulle bestander av sjørørret, sjørørøye, laks samt langt vandrende bestander (eks. storørret, harr). Myndighetsutøvelsen er begrenset av hjemmelsgrunnlaget i det enkelte vassdrag, det vil si hvorvidt det foreligger standard naturforvaltningsvilkår i aktuell konsesjon. Hjemmelsgrunnlaget vil øke gradvis i takt med vassdragsmyndighetenes gjennomføring av revisjons-, innkallings- (§ 66) eller omgjøringsaker (§ 28), på bakgrunn av krav fra allmenne interesser. Dette innebærer at det innføres standard</p>	<p>Miljødirektoratet: Alle vannkraft-/vassdragsreguleringsanlegg får innført standard naturforvaltningsvilkår gjennom revisjon, innkalling (§ 66), omgjøring (§ 28) eller generell forskrift/lovendring. Det blir satt av tid og ressurser til å gjennomføre pålegg om undersøkelser og tiltak i alle vassdrag der det er behov for det, og hvor miljømålet ikke er oppnådd. Måloppnåelsen vil ofte være avhengig av at det samtidig pålegges tilstrekkelig minstevannføring og evt. restriksjoner i kjøremønster gjennom revisjon av konsesjonsvilkårene.</p>	<p>Miljødirektoratet: Mdir, FM og NVE prioriterer hvilke vassdrag som skal følges opp i planperioden ut fra fastsatte miljømål i vannforvaltningsplanene, sammenholdt med etablerte verdikriterier (jf. alternativ 0) for prioritering av bestander/vassdrag. Vilårsrevisjoner, innkalling og omgjøring gjennomføres i tråd med prioriteringene i vannforvaltningsplanene, som gir miljømyndighetene nødvendige forutsetninger (hjemler og vannføringsforhold) til å følge opp med pålegg om aktuelle habitat- og vandringstiltak. Undersøkelser og tiltak gjennomføres først i alle vassdrag med svært store/store miljøverdier der det foreligger standard naturforvaltningsvilkår. Miljødirektoratet har per 2020 pålegg eller frivillige avtaler om undersøkelser og tiltak i de fleste av disse</p>

<p>naturforvaltningsvilkår i et begrenset utvalg vassdrag.</p>		<p>vassdragene (inngår også i alternativ 0). For planperioden 2022-2027 vil disse følges opp, samt at det vil bli utarbeidet pålegg i nye vassdrag iht. prioriteringslista. Vassdrag med mindre eller moderate miljøverdier (eks. mindre sjøørret vassdrag med kort anadrom strekning) blir imidlertid i liten grad fulgt opp i denne planperioden.</p>
<p>NVE Miljøforbedrende tiltak vurderes i forbindelse med revisjon av konsesjonsvilkår for enkelte vassdrag på bakgrunn av krav fra allmenne interesser. Tiltaksplaner i vassdrag følges opp i medhold av konsesjonsvilkår.</p> <p>Tiltak kan pålegges i særlige tilfeller ved innkalling til konsesjonsbehandling eller omgjøring av vilkår, dersom det foreligger kjente sterke miljøhensyn.</p> <p>Miljømål i vassdrag påvirket av vannkraft følges ikke opp i kommende planperiode.</p>	<p>NVE Det settes av tilstrekkelige ressurser og kapasitet til å følge opp alle foreslåtte tiltak i inneværende planperiode.</p> <p>NVE bruker virkemidlene i vassdragslovgivningen til å pålegge miljøforbedrende tiltak, og til å fremskaffe nødvendige tiltakshjemler i konsesjonsvilkårene.</p> <p>Alle tiltak for å nå GØP eller GØT gjennomføres i planperioden. Det omfatter både fysiske tiltak og vannføringstiltak, også der det innebærer store krafttap å oppnå miljøforbedringer.</p> <p>Konsesjonærer gjennomfører frivillige tiltak og bidrar til at miljømål nås. Aksept for økt minstevannføring på bekostning av kraftproduksjon for å nå miljømål. Bidrag til overvåking og avbøtende tiltak.</p>	<p>NVE Vassdrags- og miljømyndighetene prioriterer hvilke vassdrag som skal følges opp i planperioden.</p> <p>I prioriterte vassdrag bruker NVE virkemidlene i vassdragslovgivningen til å pålegge miljøforbedrende tiltak, og til å fremskaffe nødvendige tiltakshjemler i konsesjonsvilkårene.</p> <p>Tiltak for å nå GØP eller GØT pålegges, så lenge de er realistiske og ikke går vesentlig utover den samfunnsnyttige bruken av vassdraget.</p> <p>Tiltak som innebærer krafttap i vannregionen veies opp mot hensyn til kraftproduksjon og forsyningsikkerhet, i tråd med nasjonale føringer for vannkraft.</p> <p>Frivillige tiltak gjennomføres i utvalgte vassdrag, i tillegg til tiltak pålagt i konsesjon.</p>

Vandrings- og spredningsveier i vassdrag		
<p>Statsforvalteren Gir ikke pålegg til eksisterende konsesjoner per i dag pga. kapasitet. Gir høringsinnspill til nye eller reviderte konsesjoner for å sikre fiskevandring.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget vil trolig ikke økes nevneverdig ut over dagens tilstand, og potensielt sårbare eller verneverdige fiskebestander vil kunne gå tapt.</p>	<p>Statsforvalteren Utforme pålegg for å styrke fiskevandring i alle vannkraftpåvirka vassdrag med stedefgen fiskebestand, og som har konsesjon med relevante naturvilkår.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget vil øke betydelig sammenligna med dagens tilstand, og de fleste fiskebestander vil styrkes.</p>	<p>Statsforvalteren Gir ikke pålegg til eksisterende konsesjoner pga. kapasitet. Gir høringsinnspill til nye eller reviderte konsesjoner for å sikre fiskevandring.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget vil trolig ikke økes nevneverdig ut over dagens tilstand, og potensielt sårbare eller verneverdige fiskebestander vil kunne gå tapt.</p>
Fysiske forhold i vannforekomster/vassdrag		
<p>Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i vassdrag.</p>	<p>Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i vassdrag.</p>	<p>Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i vassdrag.</p>

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Restaurering av vassdragsinngrep (Vandrings- og spredningsveier i vassdrag, fysiske forhold i vannforekomster/vassdrag)		
Vandrings- og spredningsveier i vassdrag		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).</p> <p>Statsforvalteren initierer tiltak i kjente problemvassdrag. Blant annet har Statsforvalteren initiert utarbeiding av sjøørretkartet i region Agder.</p> <p>Statsforvalteren tildeler midler til tiltak i anadrome vassdrag.</p> <p>Forholdene for fisk og andre ferskvannsararter vil kunne styrkes i kjente problemvassdrag dersom tiltak settes i verk.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).</p> <p>Kartlegge alle vassdrag med stedefgne bestander av fisk eller sårbare ferskvannsararter, for å avdekke om det foreligger utfordringer knytta til vandrings- og spredningsveier.</p> <p>Basert på kartleggingen, ta initiativ til å gjennomføre tiltak for å restaurere eller forbedre vandrings- og spredningsveier i alle vassdrag der dette er en utfordring. Dette må gjøres i samarbeid med relevante instanser (NVE, kommune, grunneiere etc.).</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).</p> <p>Statsforvalteren initierer tiltak i kjente problemvassdrag i større grad. Ha økt fokus på restaurering av fysiske inngrep utover det som forårsakes av kraftpåvirkning (eks. vei, jordbruk, drikkevann, industri osv.). Registrere tiltaksbehov i Vann-Nett i større grad.</p> <p>Statsforvalteren tildeler midler til tiltak i anadrome vassdrag.</p>

	I vassdrag der det gjennomføres tiltak vil det legges til rette for opp- og nedstrøms fiskevandring, og dermed økte leve-, oppvekst og gyteområder for både fisk og sårbare ferskvannarter.	Forholdene for fisk og ferskvannarter vil kunne styrkes i kjente problemvassdrag dersom tiltakene gjennomføres.
Fysiske forhold i vannforekomster/vassdrag		
<p>Statsforvalteren behandler bla. søknader om biotoptiltak som gytegrus, skul, habitat og erosjon sikring.</p> <p>Gir også innspill til de fleste høringer etter plan- og bygningsloven knyttet til fysiske forhold i vassdrag.</p> <p>Gir veiledning til søkere og kommuner. Mange tiltak som er registrert i Vann-Nett avhenger av søkere/pådrivere utenfor FM.</p> <p>Tiltakene som det gis tillatelse til vil være med å bedre de fysiske forholdene i vassdragene.</p>	<p>Statsforvalteren Behandle søknader om gytegrus, skul, habitat og erosjon sikring.</p> <p>Gi innspill til alle aktuelle høringer etter plan- og bygningsloven knyttet til fysiske forhold i vassdrag.</p> <p>Gi veiledning til søkere og kommuner. Skaffe pådrivere til tiltakene som er registrert i Vann-Nett.</p> <p>Ta initiativ til å gjennomføre flere prosjekter for å forbedre de fysiske forholdene.</p> <p>Gjennomføre miljødesignmetodikken for å restaurere alle aktuelle vassdrag.</p> <p>Føre tilsyn med alle tillatelser.</p> <p>Tiltakene vil være med å bedre de fysiske forholdene i vassdragene.</p>	<p>Statsforvalteren behandler bla. søknader om gytegrus, skul, habitat og erosjon sikring.</p> <p>Gir også innspill til de fleste høringer etter plan- og bygningsloven knyttet til fysiske forhold i vassdrag.</p> <p>Gir veiledning til søkere og kommuner. Mange tiltak som er registrert i Vann-Nett avhenger av søkere/pådrivere utenfor FM.</p> <p>Tiltakene som det gis tillatelse til vil være med å bedre de fysiske forholdene i vassdragene.</p>

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Andre vannuttak		
Drikkevann, settefiskanlegg, smoltanlegg, landbasert oppdrett, m.fl.		
<p>Miljødirektoratet Tiltak i vassdrag som er regulert til annet formål enn vannkraft blir i svært liten grad fulgt opp. Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i</p>	<p>Miljødirektoratet Alle vassdrag får innført standard naturforvaltningsvilkår gjennom revisjon, innkalling, omgjøring eller generell forskrift/lovendring.</p>	<p>Miljødirektoratet Tiltak blir fulgt opp i noe større grad enn alternativ 0, men vil fortsatt være begrenset pga. manglende hjemmelsgrunnlag og begrensede ressurser</p>

tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).	Det blir satt av tid og ressurser til å gjennomføre pålegg om undersøkelser og tiltak i alle vassdrag der det er behov for det og hvor miljømålet ikke er oppnådd. Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).	
Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).	Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).	Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven).
Statsforvalteren er forurensningsmyndighet for forurensning fra landbaserte oppdrettsanlegg, som reguleres med utslippstillatelse. Tillatelser kan regulere utslipp og fysiske forhold og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.	Statsforvalteren fører tilsyn med alle tillatelser og delegerte bransjer. Tillatelser kan regulere utslipp og fysiske forhold og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.	Statsforvalteren forurensningsmyndighet for forurensning fra landbaserte oppdrettsanlegg, som reguleres med utslippstillatelse. Tillatelser kan regulere utslipp og fysiske forhold og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Fysisk påvirkning og forurensning fra samferdsel (vandrings- og spredningsveier i vassdrag, fysiske forhold i vannforekomster/vassdrag, veg og urbane områder, havner og marint, jernbane, flyplasser).		
Vandrings- og spredningsveier i vassdrag		
Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven). Statsforvalteren prioriterer tiltak knyttet til større veiprojekter. Fysiske hindringer knyttet til skogs- og	Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven). Statsforvalteren gjennomfører informasjonskampanjer for å orientere om søknadskravene knyttet til fysiske inngrep.	Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven). Statsforvalteren prioriterer tiltak knyttet til veiprojekter. Statsforvalteren prioriterer å

<p>jordbruksveier, private veier er lite omsøkt og følges lite opp.</p> <p>Tillatelser kan bla. Stille krav til gjennomføring, utforming o.l. som vil hindre skade på vannmiljøet.</p>	<p>Alle fysiske inngrepstiltak blir omsøkt og behandlet for å sikre god gjennomføring og ingen negativ påvirkning på vannmiljøet.</p> <p>Statsforvalteren fører tilsyn med alle tiltak som har fått tillatelse.</p> <p>Tillatelser kan bla. Stille krav til gjennomføring, utforming o.l. som vil hindre skade på vannmiljøet.</p>	<p>orientere kommuner og privatpersoner om kravene knyttet til jordbrukspåvirkning og private veier, for å hindre at tiltak blir utført uten at det er omsøkt.</p> <p>Tillatelser kan bla. Stille krav til gjennomføring, utforming o.l. som vil hindre skade på vannmiljøet.</p>
<p>Fysiske forhold i vannforekomster/vassdrag</p>		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren regulerer bla. Partikkelforurensning i mange saker (se mer under hvert tema).</p> <p>Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven). FM behandler også søknader knyttet til hogst langs kantsonen i vassdraget.</p> <p>Tillatelser kan bla. Stille krav til gjennomføring, utforming o.l. som vil hindre skade på vannmiljøet.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren regulerer bla. Partikkelforurensning i mange saker (se mer under hvert tema).</p> <p>Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven). FM behandler også søknader knyttet til hogst langs kantsonen i vassdraget.</p> <p>Tillatelser kan bla. Stille krav til gjennomføring, utforming o.l. som vil hindre skade på vannmiljøet.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren regulerer bla. Partikkelforurensning i mange saker (se mer under hvert tema).</p> <p>Statsforvalteren behandler søknader vedrørende fysiske tiltak i anadrome vassdrag, i tillegg til vassdrag med ål og storørret (jf. vannressursloven). FM behandler også søknader knyttet til hogst langs kantsonen i vassdraget.</p> <p>Tillatelser kan bla. Stille krav til gjennomføring, utforming o.l. som vil hindre skade på vannmiljøet.</p>
<p>Veg og urbane områder</p>		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader knyttet til store vei og område-prosjekter med vesentlig forurensning etter forurensningsloven. I region Agder er det store veiprosjekter på gang som krever videre oppfølging.</p> <p>Veieiere (FK, kommune, SVV og Nye Veier) vurderer selv påvirkning fra vei og tette flater</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren vurderer og følger opp alle tilfeller med forurenset overvann fra vei og tette flater. Statsforvalteren behandler søknader knyttet til store vei og område-prosjekter med vesentlig forurensning. Veieiere (FK, kommune, SVV og Nye Veier) utfører tiltak. Statsforvalteren gir tillatelse i alle tilfeller.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader knyttet til store vei og område-prosjekter med vesentlig forurensning. I region Agder er det store veiprosjekter på gang som krever videre oppfølging. Statsforvalteren prioriterer å være tidlig med i prosessen og ha tydelige føringer for å kunne best mulig ivareta vannmiljøet. Det er viktig å</p>

<p>og utfører tiltak. Statsforvalteren gir tillatelse dersom forurensningen regnes som vesentlig eller dersom tiltaket regnes som et fysisk inngrep.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>være tidlig ute for å sikre beslutningsgrunnlaget (overvåkingsbehovet) tidlig, ettersom det får betydning for valg av veiplassering og behov for avbøtende tiltak.</p> <p>Veieiere (FK, kommune, SVV og Nye Veier) vurderer selv påvirkning fra vei og tette flater og utfører tiltak. Statsforvalteren gir tillatelse dersom forurensningen regnes som vesentlig.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>
<p>Havner og marint</p>		
<p>Kystverket Ettersom Kystverket ikke ligger inne med tiltak i kommende plan, vurderer Kystverket at det ikke vil være aktuelt å fylle ut tabellen i vedlegg 1, «Sektormyndighetenes bidrag til KU av regionale vannforvaltningsplaner».</p>	<p>Kystverket Ettersom Kystverket ikke ligger inne med tiltak i kommende plan, vurderer Kystverket at det ikke vil være aktuelt å fylle ut tabellen i vedlegg 1, «Sektormyndighetenes bidrag til KU av regionale vannforvaltningsplaner».</p>	<p>Kystverket Ettersom Kystverket ikke ligger inne med tiltak i kommende plan, vurderer Kystverket at det ikke vil være aktuelt å fylle ut tabellen i vedlegg 1, «Sektormyndighetenes bidrag til KU av regionale vannforvaltningsplaner».</p>
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren vil fortsette arbeidet med å sørge for at avfallsplaner i havner er godkjent og regodkjennes hvert tredje år.</p> <p>Statsforvalteren vil fortsette oppfølging av kommunen slik at de oppfylder sine plikter etter forurensningsforskriften (om avfallsplaner i havner).</p> <p>Statsforvalteren vil saksbehandle mudre/dumpe-søknader, og søknader om opprydning i forurenset sjøbunn</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med avfallshåndtering i alle havner i regionen (forurensningsforskriften kap. 20.).</p> <p>Veilednings- og informasjonskampanjer rettet mot ansvarlige for havner om viktighet av minst mulig utslipp til grunn og vann.</p> <p>Kommunen må følge opp regelverket for avfallsplaner i havner ved å lage oversikt over havner i egen kommune, og utarbeide felles avfallsplan for</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren gjennomfører risikobasert tilsyn med avfallshåndtering i utvalgte havner (forurensningsforskriften kap. 20).</p> <p>Å sørge for at avfallsplaner i havner er godkjent og regodkjennes hvert tredje år er en del av Statsforvalterens faste oppgaver.</p> <p>Statsforvalteren vil saksbehandle mudre/dumpe-søknader, og søknader om opprydning i forurenset</p>

<p>(se også under miljøgifter; forurenset sjøbunn).</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>havner som hovedsakelig mottar avfall fra fritidsbåter.</p> <p>Kommunen skal lage en oversikt over alle havner i egen kommune og sende denne til Statsforvalteren. Tilsyn med kommunenes oppfølging av kap. 20.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>sjøbunn (se også under miljøgifter; forurenset sjøbunn).</p> <p>Statsforvalteren vil ha fokus på hvordan utfylling knyttet til sandstrender og utskiftning av forurensete masser med annen type substrat skal håndteres mht. vannforskriften.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming, overvåking o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>
---	--	--

Flyplasser

<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader og følger opp utslippstillatelser knyttet til avisning på flyplasser.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risikobasert tilsyn ved flyplassene.</p> <p>I nye eller reviderte tillatelser gis pålegg om resipientovervåking jf. vannforskriften og evt. krav om samordning med andre aktører.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader og følger opp utslippstillatelser knyttet til avisning på flyplasser.</p> <p>Føre tilsyn med alle flyplasser uavhengig av risikovurdering.</p> <p>Revidere alle tillatelser.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader og følger opp utslippstillatelser knyttet til avisning på flyplasser.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risikobasert tilsyn ved flyplassene.</p> <p>I nye eller reviderte tillatelser gis pålegg om resipientovervåking jf. vannforskriften og evt. krav om samordning med andre aktører.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. Stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>
---	---	---

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Avløp (byer og tettsteder, spredt bebyggelse og hytter)		
Byer og tettsteder		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader og reviderer tillatelser for kap. 14 anlegg, og dette er nesten fullført. Dette innebærer</p>	<p>Statsforvalteren Revidere tillatelser for alle kapittel 14 anlegg.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren prioriterer oppdatering av gjenstående tillatelser.</p>

<p>bla. innføring av sekundærrensekrav for kap. 14 anlegg. Fire tillatelser gjenstår når KU er skrevet, men to av disse er i prosess.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risikobasert tilsyn med anlegg FM er myndighet for.</p> <p>FM gir veiledning til kommunene i regionen i aktuelle avløpssaker.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>Statsforvalteren gjennomfører i perioden tilsyn med alle kapittel 14 anleggene i regionen.</p> <p>FM gir veiledning til kommunene i regionen i alle avløpssaker.</p> <p>Statsforvalteren fører tilsyn med alle kommunenes forvaltningspraksis i avløpssaker.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>FM gir veiledning til kommunene i regionen i aktuelle avløpssaker.</p> <p>Det gjennomføres risikobaserte tilsyn med kap. 14 anlegg.</p> <p>I nye eller oppdaterte tillatelser gis pålegg om resipientovervåking jf. vannforskriften og evt. krav om samordning med andre aktører.</p> <p>Statsforvalteren vil vurdere innsigelse i utbyggingssaker som kan medføre økt tilførsel til avløpsanlegg, i områder hvor det lokale avløpsanlegget ikke overholder rensekrav.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>
<p>Kommunene</p> <p>Antatt hyppigere tilfeller av styrtregn og et generelt villere og våtere klima vil gi flere hendelser hvor avløpssystemer ikke kan håndtere økte mengder overflatevann. Avbøting vil for en stor del være punktvis der det er praktisk og kostnadsmessig mulig. Dette vil også gjelde gamle bekkelukkinger. Faren for overløp mellom gråvann/kloakk og drikkevann er en større fare, og også her vil det gjøres forbedringer innen et så stramt kostnadsregime som mulig. Gamle kloakknett vil i første hand rettes opp når det forekommer lekkasjer, uten at hele rørsystemer skiftes ut etter et "føre var"-prinsipp. "Feilsøking" kan ved enkelte tilfeller skje av seg selv gjennom</p>	<p>Kommunene</p> <p>Etter et scenario hvor alle vannforskriftens mål oppfylles for vannforekomster uten hensyn til kostnader, så dimensjoneres nye avløpssystemer etter det villere og våtere klimaet med hyppigere episode med det vi til nå har kalt ekstrem nedbør. Gamle rørnett som ikke er dimensjonert for økte nedbørmengder vil skiftes ut etter et "føre var"-prinsipp. Gamle bekkelukkinger i tettbygde strøk vil åpnes opp der dette er praktisk mulig og hensiktsmessig i forhold til vannforskriften og bebyggelse og infrastruktur. Når det gjelder overvannshåndtering så vil "grønne løsninger" i mange tilfeller erstatte</p>	<p>Kommunene</p> <p>Det realistiske alternativet er å prioritere tiltak der det av hensyn til samfunnsnytte er viktigst. Det vil generelt gjelde tiltak der det er praktisk og økonomisk gjennomførbart å møte vannforskriftens krav innen 2027. Av fysisk folkehelsemessige hensyn så vil det i første hånd kunne bety en oppgradering av gammelt ledningsnett, med fokus på nett med en historikk på overløp, lekkasjer og andre hendelser. Når det gjelder renseteknologi og anlegg for dette satt opp mot vannforskriftens krav, så vil tiltakene iverksettes strengt etter størst dekningsgrad og virkning.</p>

<p>værekstremer og for store påkjenninger på avløpsnett. Det vil bli gjort unntak etter § 9 og 10 av kostnadmessige grunner der det ikke er strengt nødvendig å gjennomføre tiltak.</p> <p>Fornyelse og/eller oppgradering av renseanlegg skjer nå stedvis, og det tas da hensyn til det nye klimaregimet.</p>	<p>rørlegging/bekkelukking som alternativ beskyttelse mot flomhendelser. Flomsikring vil i større grad skje gjennom å restaurere bekkeløp som så langt som mulig bade opp mot en naturlig tilstand og som trivselselement i bebyggelse. Gamle og mulig underdimensjonerte avløpsnett med fare for lekkasje vil byttes ut for å møte krav om både flomsikkerhet og om god kjemisk og økologisk tilstand.</p>	<p>Kunnskapsinnhenting når det gjelder dimensjon i forhold til nytt klimaregime og . Når det gjelder overvannshåndtering, så vil hensynet til økologisk tilstand i større grad ivaretas ved nybygging. Noen gamle bekkelukkinger vil åpnes og restaureres, i størst grad der det er størst mulighet for å nå økologisk god tilstand kostnadseffektivt. Målet om økologisk god tilstand vil så langt som mulig ivaretas og utsettelse være styrt av kost/nyttevurdering, men å åpne bekkelukkinger hvor forskjønneselementet er mer sentralt enn restaurering vil trolig ikke prioriteres høyest.</p>
Spredt bebyggelse og hytter		
<p>Kommunene I dagens situasjon er endel løsninger av eldre dato. Ved en fortsettelse som i dag, så vil det i mange tilfeller mangle kartlegging av spredte avløp. Det er i mange tilfeller ikke økonomisk regningssvarende å knytte spredt bebyggelse til kommunalt system. Med ofte manglende kartlegging av spredt avløp, så er ofte kunnskapsinnhenting gjennom for eksempel prøvetaking og kontroll av anlegg det første tiltaket. En vurdering av de enkelte påvirkningenes betydning for en resipient er også et alternativ for å vurdere samfunnsnytte ved tiltak opp mot kostnader.</p>	<p>Kommunene Ved et maksimum hvor alle vannforskriftens mål oppfylles, så er alle eldre anlegg ved hytter og spredt bebyggelse kartlagt og deretter modernisert/oppgradert. Den samfunnmessige nytten ved oppkobling til kommunalt rørnett vurderes opp mot kostnadene. Der det ikke er praktisk eller kostnadmessig formålstjenlig oppgraderes de private enkelt anleggene eller en bygger felles renseanlegg for et geografisk avgrenset område.</p>	<p>Kommunene Et realistisk alternativ vil innebære en kartlegging av private anlegg med oppfølging av kommunen gjennom pålegg om utbedring der dette er nødvendig. Eventuell tilkobling til kommunalt nett kan i større grad vurderes gjennomført enn ved "business as usual".</p>

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Landbruk (næringsalter og jorderosjon, plantevernmidler, restaurering av jordbruksvassdrag, skogbruk)		
Næringsalter og jorderosjon		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren i samråd med strategigruppen avklarer hvilke ordninger som inngår i regionalt miljøprogram (RMP) for Agder.</p> <p>Statsforvalteren veileder kommunene i jordbrukssaker, og sender informasjon om RMP til alle som søker produksjonstilskudd.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren i samråd med strategigruppen avklarer hvilke ordninger som inngår i regionalt miljøprogram for Agder.</p> <p>Statsforvalteren veileder kommunene i jordbrukssaker, og sender informasjon om RMP til alle som søker produksjonstilskudd.</p> <p>Ideelt sett kunne Statsforvalteren tatt en større rolle i å støtte kommunene med veiledningsrollen (mot grunneiere).</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren i samråd med strategigruppen avklarer hvilke ordninger som inngår i regionalt miljøprogram for Agder (RMP). Statsforvalteren vil foreslå kantsone mot vassdrag i eng inn i RMP ved neste rullering.</p> <p>Vi antar at det er noe å hente på å få flere søkere til RMP ordningen. Selv om søkeantallet særlig for forrige søknadsomgang økte betydelig.</p> <p>Dersom RMP for Agder får flere vanntiltak for neste programperiode (fra 2023) har vi ikke tro på at dette vil slå veldig ut på tilstanden i de utsatte vannforekomstene. Dette skyldes bl.a. at grovfôrproduksjon med husdyr er den dominerende driftsform i hele Agder. Og de aktuelle vannmiljøtiltakene under «miljøtema avrenning til vann» som RMP på Agder ev. kan utvides med er først og fremst aktuelle tiltak ved korn-, potet- og grønnsaksproduksjon. Så dermed vurderer vi det slik at om det i sum resulterer i at vi får flere miljøtiltak inn i RMP for Agder for neste programperiode vil det være få søkere som dyrker åpenåkervekster og dermed kan søke på disse ordningene.</p>

		Statsforvalteren veileder kommunene i jordbruksaker
<p>Kommunene Business as usual»: Frivillige miljøtiltak vil gjennomføres av gårdbrukerne på dagens nivå med støtte fra tilskuddsordningene i det Regionale miljøprogrammet for jordbruket i Agder. For Agders del gjelder dette for programperioden 2019-2022: -Miljøvennlig spredning av husdyrgjødsel, -ingen jordarbeiding om høsten, -grasdekt kantsone mot vassdrag i åker -fangvekster (etter høsting av tidligkulturer)</p> <p>Forskrift om produksjonstilskudd stiller krav til gjødslingsplan og til kantsoner mot vassdrag som er tilstrekkelig brede til å motvirke avrenning fra jordbruksarealer.</p> <p>Regelverket for organiske gjødselvarer legger rammer for lagring og bruk av husdyrgjødsel o.l.</p> <p>Klimaendringene med bl.a. hyppigere strytnedbør dekker over noe av jordbrukets miljøinnsats.</p> <p>Vannforskriftens miljømål vil ikke nås for alle vannforekomster innen 2027.</p> <p>Bidrar til å oppfylle samfunnsoppdraget fra politisk hold om økt matproduksjon, dersom dagens vektfordeling opprettholdes (korn, grønnsaker, poteter, m.m.). De begrensede arealene vi har på Agder til produksjon av korn, grønnsaker, potet ivaretas.</p>	<p>Kommunene Maksimalt kan det gjennomføres tiltak ut fra to scenarier: 1.Dyrke ulike vekster på de beste jordbruksarealene slik som i dag: Frivillige miljøtiltak gjøres om til pålagte tiltak som vil gjelde alle gårdbrukere og alle arealer med potet, grønnsaker og kornproduksjon, f. eks. forbud mot høstpløying, pålegg om grasdekte kantsoner langs alle vassdrag og fangvekster på alle åpne åkerarealer.</p> <p>2.Omlegging til gras: Dette vil kunne gi redusert avrenning, men ikke null. Det nasjonale målet om å produsere plantevekster som korn, grønnsaker, poteter mm vil ikke oppfylles. Kjøtt- og grovforproduksjon ville bli helt enerådende på Agder.</p> <p>Begge disse scenariene bidrar til redusert oppfyllelse av samfunnsoppdraget fra politisk hold om økt matproduksjon. Enda større andel enn det vi allerede har på Agder vil ligge i gras og avlingsnivå og -mengder av korn, grønnsaker og potet vil gå ned. Gårdbrukernes lønnsomhet vil bli dårlig.</p> <p>Regelverket for organiske gjødselvarer legger rammer for oppbevaring og bruk av husdyrgjødsel o.l. Forskriften er under revisjon. Strenge miljøkrav kan legges inn der.</p> <p>Hvis alle sektorer gjennomfører maksimum, kan de fleste vannforekomstene oppnå god miljøtilstand i 2027. Endret</p>	<p>Kommunene Det realistiske alternativet: Det regionale miljøprogrammet i jordbruket legger til grunn en prioritering av områder for vannmiljøtiltak, tiltakene er frivillige.</p> <p>Tilskuddssatsene holdes høyest i de prioriterte områdene.</p> <p>Rammen for miljøtilskudd i jordbruket må økes fra sentralt hold for å sikre gårdbrukerne lønnsomhet.</p> <p>Landbruksavdelingen hos Statsforvalteren vil i samarbeid med kommunene (som er saksbehandlere) og NLR Agder bidra til å gjøre de aktuelle tilskuddsordninger i RMP på Agder enda bedre kjent.</p> <p>I tillegg til dagens nivå av frivillige miljøtiltak gjennomføres det et tillegg av frivillige tiltak som støttes av tilskudd. (Dette avhenger blant annet av om det ender med at RMP for Agder for neste programperiode utvides med flere vannmiljøtiltak. Eller om det legges til rette for flere nye tilskuddsordninger fra myndighetenes side.)</p> <p>Forskrift om produksjonstilskudd stiller krav til gjødslingsplan og til kantsoner mot vassdrag som er tilstrekkelig brede til å motvirke avrenning fra jordbruksarealer.</p>

	<p>klima og naturgitte forhold vil gjøre det vanskelig å oppnå dette for f.eks. eutrofe innsjøer.</p>	<p>Regelverket for organiske gjødselvarer legger rammer for oppbevaring og bruk av husdyrgjødsel o.l., og får noe strengere miljøkrav i revideringen.</p> <p>Vannforskriftens miljømål vil trolig nås for noen flere vannforekomster innen 2027 enn i alternativ 1 – dagens praksis.</p> <p>Vi antar at det er noe å hente på å få flere søkere til RMP-ordningen. Selv om søkeantallet særlig for forrige søknadsomgang økte betydelig.</p> <p>Dersom RMP for Agder får flere vanntiltak for neste programperiode (fra 2023) har vi ikke tro på at dette vil slå veldig ut på tilstanden i de utsatte vannforekomstene. Dette skyldes bl.a. at grovfôrproduksjon med husdyr er den dominerende driftsform i hele Agder. Og de aktuelle vannmiljøtiltakene under miljøtema avrenning til vann som RMP på Agder evt. kan utvides med er først og fremst aktuelle tiltak ved korn-, potet- og grønnsaksproduksjon.</p> <p>Så dermed vurderer vi det slik at om det i sum resulterer i at vi får flere miljøtiltak inn i RMP for Agder for neste programperiode vil det være få søkere som dyrker åpenåkervekster og dermed kan søke på disse ordningene.</p>
--	---	--

		Bidrar til å oppfylle samfunnsoppdraget fra politisk hold om økt matproduksjon, dersom dagens vekstfordeling opprettholdes (korn, grønnsaker, poteter, m m). De begrensa arealene vi har på Agder til produksjon av korn, grønnsaker, potet ivaretas.
Plantevernmidler		
<p>Kommunene Dagens regelverk «forskrift om plantevernmidler» har strenge krav til bruk og oppbevaring av slike preparater. Samme forskrift har strenge krav til godkjenning av plantevernmidler. Forskriften pålegger alle gårdbrukerne å ha plantevernjournal som inneholder sprøytejournal, integrert plantevern og tiltak for vannbeskyttelse.</p> <p>Miljømålet for miljøgifter vil oppnås i de fleste vannforekomstene innen 2027. Der de ikke oppnås vil det skyldes «gamle synder».</p>	<p>Kommunene Maksimum tiltak ville være å forby bruk av plantevernmidler i Norge. Det ville føre til mer sykdom, skadedyr og ugras i åkrene, som igjen vil føre til sterkt reduserte avlinger.</p> <p>Klimaendringene vil gi større utfordringer med skadegjørere i jordbruket, pga økt temperatur.</p> <p>Samfunnsoppdraget fra politisk hold om økt matproduksjon vil ikke oppnås.</p>	<p>Kommunene Det realistiske er å opprettholde dagens strenge regelverk for oppbevaring, bruk og godkjenning av plantevernmidler.</p> <p>Regelverket pålegger alle gårdbrukerne å ha plantevernjournal som inneholder sprøytejournal, integrert plantevern og tiltak for vannbeskyttelse.</p> <p>Avstandskravene er nettopp blitt økt ved sprøyting langs vassdrag for flere av plantevernmidlene.</p> <p>Miljømålet for miljøgifter vil oppnås i de fleste vannforekomstene innen 2027.</p>
Restaurering i jordbruksvassdrag		
<p>Kommunen Dagens tilstand er preget av at bekker ble lukket særlig på 60- og 70-tallet, for å få driftsmessige fordeler i jordbruket. Dette er i dag regulert i lovverk, og skjer svært sjelden.</p> <p>Gjenåpning av bekkelukkinger er ikke et prioritert tiltak i jordbruket, men skjer av og til.</p>	<p>Kommunene Gjenåpning av alle bekkelukkinger ville være svært kostbart, og båndlegge produktive jordbruksarealer.</p> <p>Gjenåpning er positivt for biologisk mangfold, men kan medføre mer erosjon, siden det blir flere åpne bekkeløp.</p> <p>De driftsmessige ulempene for jordbruket ville bli store, siden arealene da blir oppdelt. Dette</p>	<p>Kommunene Det realistiske er å vedlikeholde bekkelukkingene for å hindre rørkollaps og erosjon på jordbruksarealene. Dette støttes av tilskudd.</p> <p>I enkelte tilfeller kan lukkinger åpnes og bekken restaureres.</p> <p>Jordbrukets miljøprogram gir mulighet for tilskudd til dette. (SMIL),</p>

	vil påvirke lønnsomheten i jordbruket. Samfunnsoppdraget fra politisk hold om økt matproduksjon vil ikke oppnås.	Samfunnsoppdraget fra politisk hold om økt matproduksjon vil kunne oppnås.
Skogbruk		
Kommunene Skogen er en rensesepark og skogsbekkene har som regel god miljøtilstand. Skogbrukets miljøkrav er å finne i Norsk PEFC Skogstandard. Kravpunktene inneholder tiltak mot erosjon ved hogst og skogsveibygging og krav til kantsoner langs vassdrag mm.	Kommunene Skogen er en rensesepark og skogsbekkene har som regel god miljøtilstand. Skogbrukets miljøkrav er å finne i Norsk PEFC Skogstandard. Kravpunktene inneholder tiltak mot erosjon ved hogst og skogsveibygging og krav til kantsoner langs vassdrag mm.	Kommunene Skogen er en rensesepark og skogsbekkene har som regel god miljøtilstand. Skogbrukets miljøkrav er å finne i Norsk PEFC Skogstandard. Kravpunktene inneholder tiltak mot erosjon ved hogst og skogsveibygging og krav til kantsoner langs vassdrag mm.

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Miljøgifter (forurenset grunn, forurenset sjøbunn, utfasing /reduksjon av miljøgifter, industri, gruvedrift og nedlagte gruver)		
Forurenset grunn		
Statsforvalteren Statsforvalteren prioriterer oppfølging av lokaliteter der forurenset grunn har høy risiko for spredning av miljøgifter til resipient. Gir og følger opp tillatelser til aktive avfallsdeponier. Nedlagte deponier er mindre fulgt opp pga. kapasitet. Statsforvalteren følger opp forurenset grunn-saker knyttet til skipsverft, men arbeidet med opprydning er nesten fullført. Holde databasen Grunnforurensning oppdatert. Det er i dag et prosjekt gående med tre ansatte som utelukkende jobber med oppdatering av basen på vegne av Fylkesmennene.	Statsforvalteren Holde databasen Grunnforurensning oppdatert og kvalitetssikret til enhver tid. Statsforvalteren gjennomgår og reviderer alle gamle deponitillatelser. Det stilles ev. krav om rensing av sivevann. Gir og følger opp tillatelser til alle aktive og nedlagte avfallsdeponier. Statsforvalteren fører tilsyn med alle deponier. Statsforvalteren veileder kommunen om bruk av databasen Grunnforurensning. Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø. I tillegg vil	Statsforvalteren FM prioriterer lokaliteter vurdert som uakseptable (rødpåvirkningsgrad 3), hvor det er høy risiko for spredning av miljøgifter til resipient. Gir og følger opp tillatelser til aktive avfallsdeponier. Nedlagte deponier blir mindre fulgt opp pga. kapasitet. Statsforvalteren følger opp forurenset grunn-saker knyttet til skipsverft, men arbeidet med opprydning er nesten fullført. Holde databasen Grunnforurensning oppdatert. Det er i dag et prosjekt gående med tre ansatte som utelukkende jobber med oppdatering av

<p>Statsforvalteren veileder kommunen om bruk av databasen Grunnforurensing.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø. I tillegg vil oppdatering av grunnforurensningsbasen gi et forbedret kunnskapsgrunnlag</p>	<p>oppdatering av grunnforurensningsbasen gi et forbedret kunnskapsgrunnlag.</p>	<p>basen på vegne av Fylkesmennene.</p> <p>Statsforvalteren veileder kommunen om bruk av databasen Grunnforurensing.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø. I tillegg vil oppdatering av grunnforurensningsbasen gi et forbedret kunnskapsgrunnlag.</p>
<p>Forurenset sjøbunn</p>		
<p>Miljødirektoratet Handlingsplanen mot forurenset sjøbunn vil uansett være gjeldende uavhengig av de regionale vannforvaltningsplanene. Handlingsplanen retter fokus mot de mest forurensede havne- og fjordområdene i Norge, og legger dermed overordnede rammer for å rydde opp i forurenset sjøbunn.</p> <p>I Agder vannregion inngår Kristiansandsfjorden, Arendal og Listerfjordene (Farsund, Flekkefjord og Fedafjord) i handlingsplanen for opprydding i forurenset sjøbunn. Tiltak er gjennomført i Flekkefjord, Farsund, i Pollen og Barbubukt i Arendal og i flere delområder i Kristiansandsfjorden. Gjenstående tiltak i områdene (Fedafjorden og i Fiskåbukta i Kristiansand) planlegges gjennomført i perioden. Etter overvåking pågår.</p>	<p>Miljødirektoratet Økonomiske begrensninger er hovedgrunnen til nedprioritering av enkelte områder med forurenset sjøbunn, da denne type tiltak er store og kostnadskrevenne. Uten økonomiske begrensninger vil det sannsynligvis være mulig å iverksette tiltak i alle aktuelle fjordområder med forurenset sjøbunn der dette er teknisk mulig. En forutsetning er likevel at aktuelle tiltaksområder og evt. deponiområder er regulert til formålet.</p> <p>I Agder vannregion er det flere områder der det er behov for å gjennomføre undersøkelser, risikovurdering og evt. tiltak for å bedre kjemisk og økologisk tilstand i sjøbunnen. Når tiltak er gjennomført, vil utlekking av miljøgifter reduseres vesentlig. Dette vil kunne bedre kjemisk tilstand i vannforekomstene. Det vil imidlertid kunne ta noen år før biota reetableres i tiltaksområdene og god økologisk tilstand oppnås.</p>	<p>Miljødirektoratet Miljødirektoratets oppgave er bl.a. å være pådriver for å få gjennomført tiltak i de prioriterte fjordområdene jf. handlingsplanen for å rydde opp i forurenset sjøbunn. Slike oppryddingstiltak er svært kostnadskrevenne, og blir av den grunn gjennomført i løpet av noen år. Dette kan innebærer behov for utsatt frist for å oppnå vannforskriftens miljømål i noen tiltaksområder. Gjennomføring av tiltak er i tillegg helt avhengig av statlige og kommunale bevilgninger.</p> <p>For noen områder der det er/har vært en kjent forurensning, kan det være aktuelt for forurensningsmyndigheten å pålegge opprydding.</p> <p>Vannforvaltningsplanene er med på å underbygge behov for opprydding av forurenset sjøbunn også i andre områder enn det som</p>

		<p>omfattes av dagens handlingsplan.</p> <p>Det er realistisk å forvente at det blir gjennomført oppryddingstiltak i Fiskåbukta og i Fedafjorden i perioden.</p>
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren følger opp flere lokaliteter med forurenset sjøbunn tilknyttet tidligere skipsverft, havner eller andre hot spoter, som er prioritert eller i prosess ift. opprydding.</p> <p>Statsforvalteren vil saksbehandle mudre/dumpe/utfylling-søknader og sette vilkår om nødvendige forurensningsbegrensende tiltak.</p> <p>Statsforvalteren er pådriver for å samordne overvåking på enkelte områder med mange aktører.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø</p>	<p>Statsforvalteren Innhente kunnskap om forurensningssituasjonen ved alle lokaliteter med forurenset sjøbunn tilknyttet tidligere skipsverft og annen tilførsel av miljøgifter for å vurdere spredning av forurensningen (Statsforvalter, Mdir og kommuner).</p> <p>Statsforvalteren gir pålegg og oppfølging om opprydding til alle lokaliteter der dette vurderes nødvendig.</p> <p>Statsforvalteren vil saksbehandle mudre/dumpe/utfylling-søknader og sette vilkår om nødvendige forurensningsbegrensende tiltak.</p> <p>Statsforvalteren er pådriver for å samordne overvåking på alle områder med flere aktører.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>Statsforvalteren Gi pålegg om undersøkelse og risikovurdering ved prioriterte lokaliteter av forurenset sjøbunn. Gi pålegg om utarbeidelse av tiltaksplan for nye prioriterte lokaliteter.</p> <p>Gi pålegg eller tillatelse om gjennomføring av opprydding/tiltak der tiltaksplanen konkluderer med at opprydding er nødvendig.</p> <p>Statsforvalteren vil saksbehandle mudre/dumpe/utfylling-søknader og sette vilkår om nødvendige forurensningsbegrensende tiltak.</p> <p>Statsforvalteren er pådriver for å samordne overvåking på enkelte områder med mange aktører, og vil jobbe videre med flere nye områder i perioden.</p>
Utfasing/reduksjon av miljøgifter		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader om utslippstillatelse til virksomheter innenfor eget myndighetsområde.</p> <p>Statsforvalteren reviderer og følger opp utslippstillatelser etter årsplan. Statsforvalteren</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader om utslippstillatelse til virksomheter innenfor eget myndighetsområde.</p> <p>Revidere alle eksisterende tillatelser etter forurensningsloven for å</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren behandler søknader om utslippstillatelse til virksomheter innenfor eget myndighetsområde.</p> <p>Statsforvalteren reviderer og følger opp utslippstillatelser</p>

<p>gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn med bransjer der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet, og jf. nasjonale og regionale aksjoner. Det er ofte at frekvensen fastsatt i tillatelse ikke overholdes pga. kapasitet.</p> <p>Statsforvalteren reviderer tillatelser etter krav knyttet til IED-regelverket.</p> <p>Statsforvalteren veileder kommuner og virksomheter om krav knyttet til miljøregelverket.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>regulere utslipp av miljøgifter i henhold til dagens krav.</p> <p>Tilsyn med alle virksomheter innfor perioden.</p> <p>Veilede kommunene slik at de gjennom påslippsavtaler kan regulere hva som skal slippes inn på det kommunale avløpsanlegget.</p> <p>Veiledning og informasjon til virksomheter som har utslipp av miljøgifter. Kampanjer for å redusere omfanget av ulovlig avfallshåndtering, herunder lagring, dumping og brenning.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>etter årsplan.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn med bransjer der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet, og jf. nasjonale og regionale aksjoner. Det er ofte at frekvensen fastsatt i tillatelse ikke overholdes pga. kapasitet.</p> <p>Statsforvalteren reviderer tillatelser etter krav knyttet til IED-regelverket.</p> <p>Statsforvalteren veileder kommuner og virksomheter om krav knyttet til miljøregelverket.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>
Industri		
<p>SF og Miljødirektoratet</p> <p>Statsforvalteren behandler søknader om utslippstillatelse til virksomheter innenfor eget myndighetsområde.</p> <p>Statsforvalteren reviderer og følger opp utslippstillatelser etter årsplan. Statsforvalteren gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn med bransjer der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet, og jf. nasjonale og regionale aksjoner. Det er ofte at frekvensen fastsatt i tillatelse ikke overholdes pga. kapasitet.</p> <p>Statsforvalteren reviderer tillatelser etter krav knyttet til IED-regelverket.</p>	<p>SF og Miljødirektoratet</p> <p>Statsforvalteren behandler søknader om utslippstillatelse til virksomheter innenfor eget myndighetsområde.</p> <p>Revidere alle eksisterende tillatelser etter forurensningsloven for å regulere utslipp av miljøgifter i henhold til dagens krav.</p> <p>Tilsyn med alle virksomheter innfor perioden.</p> <p>Veilede kommunene slik at de gjennom påslippsavtaler kan regulere hva som skal slippes inn på det kommunale avløpsanlegget.</p> <p>Veiledning og informasjon til virksomheter som har utslipp av miljøgifter. Kampanjer for å</p>	<p>SF og Miljødirektoratet</p> <p>Statsforvalteren behandler søknader om utslippstillatelse til virksomheter innenfor eget myndighetsområde.</p> <p>Statsforvalteren reviderer og følger opp utslippstillatelser etter årsplan.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn med bransjer der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet, og jf. nasjonale og regionale aksjoner. Det er ofte at frekvensen fastsatt i tillatelse ikke overholdes pga. kapasitet.</p> <p>Statsforvalteren reviderer tillatelser etter krav knyttet til IED-regelverket.</p>

<p>Statsforvalteren veileder kommuner og virksomheter om krav knyttet til miljøregelverket.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>redusere omfanget av ulovlig avfallshåndtering, herunder lagring, dumping og brenning.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>	<p>Statsforvalteren veileder kommuner og virksomheter om krav knyttet til miljøregelverket.</p> <p>Tillatelser regulerer utslipp og kan bla. stille krav til gjennomføring, rensing, utforming o.l. som vil bidra til et bedre vannmiljø.</p>
<p>Gruvedrift og nedlagte gruver</p>		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren i region Agder har ikke delegert myndighet for oppfølging av gruvedrift, men arbeider med regulering av mineralsk industri etter forurensningsloven og normale omgjøringsregler (eks. pukkverk og knusing).</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren i region Agder har ikke delegert myndighet for oppfølging av gruvedrift, men arbeider med regulering av mineralsk industri etter forurensningsloven og normale omgjøringsregler (eks. pukkverk og knusing).</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren i region Agder har ikke delegert myndighet for oppfølging av gruvedrift, men arbeider med regulering av mineralsk industri etter forurensningsloven og normale omgjøringsregler (eks. pukkverk og knusing).</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risiko- og frekvensbasert tilsyn der Statsforvalteren er forurensningsmyndighet.</p>
<p>Miljødirektoratet På grunn av et stort antall gamle gruver og i mange tilfeller uklar eier av forurensningen så er det ikke pålagt tiltak for mange av de nedlagte gravene. Flere vannforekomster vil fortsatt være betydelig påvirket av avrenning fra nedlagte gruver, og miljømål blir ikke nådd i alle vannforekomster som påvirkes av avrenning fra nedlagte gruver.</p>	<p>Miljødirektoratet Det settes inn økte ressurser for å finne ansvarlig for forurensningen og følge opp forurensningen ved nedlagte gruveområder. Det pålegges undersøkelser og tiltak for å redusere påvirkningen. På grunn av en tidkrevende prosess i slike saker er det sannsynlig at det tar tid før tiltak vil medføre at miljømål oppnås i vannforekomstene. Tilstand kan forbedres for noen av de påvirkede vannforekomstene, men miljømål blir sannsynligvis ikke nådd i alle vannforekomster som påvirkes av avrenning fra nedlagte gruver.</p>	<p>Miljødirektoratet Miljødirektoratet har fokus på de nedlagte gravene som har størst negativ påvirkning på miljøet. På grunn av en tidkrevende prosess i slike saker er det sannsynlig at det tar tid før tiltak vil medføre at miljømål oppnås i vannforekomstene i området hvor det gjennomføres tiltak. Miljømål blir ikke nådd i alle vannforekomster som påvirkes av avrenning fra nedlagte gruver.</p>

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Akvakultur (Næringspåvirkning/organisk belastning, lakselus, rømt oppdrettsfisk)		
Næringspåvirkning/organisk belastning		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren prioriterer saksbehandling av nye konsesjonssøknader.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risikobasert tilsyn etter forurensningsloven</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren prioriterer saksbehandling av nye konsesjonssøknader.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører tilsyn med alle anlegg.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren prioriterer saksbehandling av nye konsesjonssøknader.</p> <p>Statsforvalteren gjennomfører risikobasert tilsyn etter forurensningsloven.</p>
Lakselus		
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren er ikke myndighet, men gir uttalelser til høringer.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren er ikke myndighet, men gir uttalelser til høringer.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren er ikke myndighet, men gir uttalelser til høringer.</p>
<p>Mattilsynet Mattilsynet fører tilsyn med lusestatus i akvakulturlokalitetene, og følger opp brudd i regelverket.</p> <p>Oppdrettsanleggene i Agder som tilhører Mattilsynets avdeling i Agder (Agder fylke unntatt kommunene Flekkefjord og Sirdal) har hatt et relativt lavt nivå av lakselus sammenliknet med anlegg i mer «oppdrettstette» områder.</p> <p>Oppdrettsanleggene i Agder som tilhører Mattilsynets avdeling for Sør Rogaland, Sirdal og Flekkefjord har hatt større belastning av lakselus.</p> <p>Mattilsynets oppfølging kan ha positiv miljøeffekt på påvirkede vassdrag, men Alternativ 0/ «business as usual» innebærer at tiltakene ved oppdrettsanleggene ikke nødvendigvis styres etter påvirkning på vassdrag/ miljøsmål.</p> <p>Vekst i næringen kan føre til høyere smittepress, men dette</p>	<p>Mattilsynet Akvakulturanleggene i Agder inngår i produksjonsområde 1(PO1, Svenskegrensen-Jæren). Havforskningsinstituttets vurdering av luseinfestasjonen i produksjonsområdene i 2020 regnes effekten av lakselus å være liten.</p> <p>Allikevel har også Mattilsynet avd Agder (Agder fylke unntatt kommunene Flekkefjord og Sirdal) fattet vedtak om tiltak for å redusere lusenivå ved enkelte lokaliteter. Selv i områder hvor nivå av lakselus i anleggene har vært lavt over tid, må status følges nøye.</p> <p>Dersom miljømålene skal nås kan det i områder med stor lusebelastning kunne innebære tiltak som slakting og tvangsmulkt. Dette vil gi økonomiske tap for den enkelte bedrift, men er vanlig virkemiddel som er i bruk i forvaltningen.</p> <p>Man kan i stor grad benytte eksisterende virkemiddel innen forvaltningen. Dette krever</p>	<p>Mattilsynet Akvakulturanleggene i Agder inngår i produksjonsområde 1(PO1, Svenskegrensen-Jæren). Havforskningsinstituttets vurdering av luseinfestasjonen i produksjonsområdene i 2020 regnes effekten av lakselus å være liten.</p> <p>Allikevel har også Mattilsynet avd Agder (Agder fylke unntatt kommunene Flekkefjord og Sirdal) fattet vedtak om tiltak for å redusere lusenivå ved enkelte lokaliteter. Selv i områder hvor nivå av lakselus i anleggene har vært lavt over tid, må status følges nøye.</p> <p>Dersom miljømålene skal nås kan det i områder med stor lusebelastning kunne innebære tiltak som slakting og tvangsmulkt. Dette vil gi økonomiske tap for den enkelte bedrift, men er vanlig virkemiddel som er i bruk i forvaltningen.</p>

er avhengig av blant annet teknologiutvikling, type anlegg(åpent/lukket) etc.	godt samarbeid på tvers av sektormyndighetene. Miljømålene kan sette begrensninger for fremtidig vekst.	Man kan i stor grad benytte eksisterende virkemiddel innen forvaltningen. Dette krever godt samarbeid på tvers av sektormyndighetene. Miljømålene kan sette begrensninger for fremtidig vekst.
---	--	---

Rømt oppdrettsfisk

<p>Fiskeridirektoratet Til vannforvaltningsplanene for perioden 2022-2027 er det utarbeidet et tverrsektorielt omforent kunnskapsgrunnlag som omfatter påvirkningen fra akvakultur på villfisk i vassdrag med anadrom fisk. Dette betyr at påvirkning fra rømt oppdrettsfisk og tiltak ikke tidligere har vært inkludert i regionale vannforvaltningsplaner.</p> <p>Overvåking av innslag av rømt oppdrettslaks i vassdrag og utfiskingstiltak bidrar til at rømt oppdrettsfisk tas ut og reduserer innblanding av oppdrettslaks i villaksbestander. Dette er aktiviteter som er og har vært pågående i lengre tid, og gjennomføres med bakgrunn i Fiskeridirektoratets sektoransvar og virkemidler etter akvakulturloven, og pågår uavhengig av regionale vannforvaltningsplaner.</p>	<p>Fiskeridirektoratet Gitt ingen begrensninger i økonomi, kapasitet og metoder kunne omfang av overvåking av innslag av rømt oppdrettsfisk og utfiskingstiltak vært høyere.</p>	<p>Fiskeridirektoratet Overvåking av innslag av rømt oppdrettslaks i vassdrag (MT182) og utfiskingstiltak (MT186) gjennomføres som foreslått i tiltaksprogrammet, jf. tiltak registrert i Vann-Nett.</p> <p>Hvilke vassdrag som inngår i overvåkingsprogrammet vurderes av prosjektgruppe som ledes av Havforskningsinstituttet.</p> <p>Overvåking av innslag av rømt oppdrettslaks i vassdrag og utfiskingstiltak bidrar til at rømt oppdrettsfisk tas ut og reduserer innblanding av oppdrettslaks i villaksbestander.</p> <p>Utfiskingstiltak vil ikke være aktuelt å gjennomføre om overvåkingen viser at det ikke er rømt oppdrettsfisk i vassdraget.</p>
<p>Statsforvalteren Statsforvalteren er ikke myndighet, men gir uttalelser til høringer.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren er ikke myndighet, men gir uttalelser til høringer.</p>	<p>Statsforvalteren Statsforvalteren er ikke myndighet, men gir uttalelser til høringer.</p>

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Fremmede arter		
Stillehavsosters, uønskede fiskearter, krepsepest, Gyrodactylus salaris, vegetasjon, m.fl.		
Statsforvalteren	Statsforvalteren	Statsforvalteren

<p>Statsforvalteren følger opp fremmede fiskearter jf. forvaltningsplanen for fremmede arter.</p> <p>Tiltak mot fremmede fiskeslag blir utført i utvalgte områder der det er stor risiko for spredning/reduert økologisk tilstand.</p> <p>Noe kartlegging og påvirkning av fremmede arter gjøres, men kunnskapsgrunnlaget vil fremdeles være svært lite.</p> <p>Østersdugnaden fortsetter tiltak mot stillehavsøsters i områder med høy verdi for friluftsliv eller natur – men spredningen vil fortsette og vil true naturmangfoldet. Statsforvalteren tildeler midler og har en aktiv rolle.</p> <p>Spredningen av fremmede arter er økende, men tiltakene er med på å begrense utviklingen.</p>	<p>Grundig kartlegging av fremmede arter (fisk m.m.) blir utført i alle vannforekomster for å gi et solid kunnskapsgrunnlag</p> <p>Informasjonskampanjer rettet mot både sportsfiskemiljø og allmennheten vil øke bevisstheten rundt spredningen av fremmede arter</p> <p>Tiltak mot fremmede fiskeslag blir utført i alle områder hvor det vurderes å være fare for spredning/eller hvor arten reduserer den økologiske tilstanden.</p> <p>Østersdugnaden fortsetter tiltak med større ressurser som fører til at flere plukkedugnader blir utført. Næringsliv kan også involveres for å ytterligere øke plukketiltak. Fullstendig fjerning av stillehavsøsters er usannsynlig, men tiltak vil kunne holde den under kontroll i gitte områder.</p>	<p>Statsforvalteren følger opp fremmede fiskearter jf. forvaltningsplanen for fremmede arter.</p> <p>Tiltak mot fremmede fiskeslag blir utført i utvalgte områder der det er stor risiko for spredning/reduert økologisk tilstand.</p> <p>Noe kartlegging og påvirkning av fremmede arter gjøres, men kunnskapsgrunnlaget vil fremdeles være svært lite.</p> <p>Østersdugnaden fortsetter tiltak mot stillehavsøsters i områder med høy verdi for friluftsliv eller natur – men spredningen vil fortsette og vil true naturmangfoldet. Statsforvalteren tildeler midler og har en aktiv rolle.</p> <p>Spredningen av fremmede arter er økende, men tiltakene er med på å begrense utviklingen.</p>
--	---	--

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Sur nedbør		
<p>Statsforvalteren Kalking gjennomføres i samsvar med plan og midler fra Miljødirektoratet. Gjeldende «Plan for kalking av vassdrag i Norge 2016–2021» er under rullering.</p> <p>Kalking er fortsatt et viktig tiltak for å redusere effektene av sur nedbør. Uten tiltak er det knyttet usikkerhet til utviklingen og effektene i mange vannforekomster.</p>	<p>Statsforvalteren Alle lokaliteter påvirket av sur nedbør kalkes. Krever behandling og finansiering av Statsforvalteren/Mdir og utførelse av flere aktører.</p>	<p>Statsforvalteren Kalking som tiltak opprettholdes, og gjennomføres i samsvar med plan og midler fra Miljødirektoratet og ny gjeldende plan for kalking.</p> <p>Kalking er fortsatt et viktig tiltak for å redusere effektene av sur nedbør. Uten tiltak er det knyttet usikkerhet til utviklingen og effektene i mange vannforekomster.</p>

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Fritidsfiske		
Statsforvalteren Statsforvalteren kontrollerer fangstregister, gjennomfører midtsesongevaluering og evt. iverksette fagsstopp for laks, men gjennomføres i varierende grad for sjøørret.	Statsforvalteren Statsforvalteren kontrollerer fangstregister, gjennomfører midtsesongevaluering og evt. iverksette fagsstopp for laks, men gjennomføres i varierende grad for sjøørret.	Statsforvalteren Statsforvalteren kontrollerer fangstregister, gjennomfører midtsesongevaluering og evt. iverksette fagsstopp for laks, men gjennomføres i varierende grad for sjøørret.

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Beskyttelse av drikkevann		
Kommunene Kommunen sørger for at kommuneplanens arealdel med planbeskrivelse, plankart og bestemmelser tar hensyn til og ivaretar nasjonale og regionale mål og retningslinjer. Kommunene som arealplanmyndighet sørger for å ivareta drikkevannsinteressene for å beskytte kildene mot forurensning eller andre forhold som kan være aktuelle. Kommunene benytter hjemlene i forurensningslovgivningen, og i nødvendig grad supplerer en forvaltningsbasert oppfølging med klausulering gjennom avtaler. Dersom kommunene og andre sektormyndigheter ikke bruker regelverket aktivt, mangler kapasitet og/eller system til å fange opp eller drive med tilstrekkelig ulovlighetsoppfølging (eller ikke anser sak som vesentlig nok jf. Pbl. §32), kan det redusere drikkevannskildenes	Kommunene Arealbegrensninger i nedbørsfeltet til drikkevannskilder vil kunne redusere forurensning og forringelse av drikkevannskilden eller tilsigsområde, men kan føre til restriksjoner/krav som går utover de enkelte bøndernes drift og bruk (gjelder også allmenheten). Tidligere klausuleringsområder vurderes på nytt i lys av endringer over tid, og innarbeides i planer etter plan- og bygningsloven som sørger for bedre beskyttelse av drikkevannskilder. Kan påvirke eksisterende virksomheter, grunneiere eller aktivitet rundt tilsigsområdet/-drikkevannet, samt kreve mer oppfølging fra sektormyndighetene. Kommunen driver aktiv ulovlighetsoppfølging.	Kommunene Det er liten grad foreslått nye tiltak i tiltaksprogrammet, som spesifikt går på beskyttelse av drikkevannskilder. Vi antar imidlertid at kommunenes gjeldende praksis som arealplanmyndighet i det store og hele gir god beskyttelse av drikkevannskilder.

egnethet, eller påføre vannverket ekstra kostnader til vannrensing. I tillegg kan forurensning og/eller forringelse ha negative konsekvenser for vannmiljø og biologisk mangfold.		
---	--	--

Alternativ 0 («virksomhet som vanlig»)	Alternativ 1 («maksimum»)	Alternativ 2 («realistisk»)
Andre påvirkninger		
<p>Statsforvalteren Deltar i Krypsivfondet i Otra og i Krypsivprosjektet på Sørlandet.</p> <p>Begge forumer bidrar med midler til forskning og tiltak mot problemvekst av krypsiv i utvalgte deler av vassdraget.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget bedres med forskning, og gjengroing kan forhindres til en viss grad med tiltak.</p>	<p>Statsforvalteren Deltar i Krypsivfondet i Otra og i Krypsivprosjektet på Sørlandet.</p> <p>Begge forumer bidrar med midler til forskning og tiltak mot problemvekst av krypsiv.</p> <p>Alt krypsiv kartlegges i hele vassdraget, og tiltak gjennomføres overalt jevnlig.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget bedres med forskning, og gjengroing kan forhindres med tiltak.</p>	<p>Statsforvalteren Deltar i Krypsivfondet i Otra og i Krypsivprosjektet på Sørlandet.</p> <p>Begge forumer bidrar med midler til forskning og tiltak mot problemvekst av krypsiv i utvalgte deler av vassdraget.</p> <p>Kunnskapsgrunnlaget bedres med forskning, og gjengroing kan forhindres til en viss grad med tiltak.</p>